

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 17. mai 2021
(OR. en)

8693/21

EDUC 162
JEUN 48
SOC 261
EMPL 194

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	7985/21
Teema:	Nõukogu järelused, mis käsitlevad võrdseid võimalusi ning kaasamist hariduse ja koolituse valdkonnas kõigi hariduslase edu edendamiseks

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu 17.–18. mai 2021. aasta istungil (haridus, noored, kultuur ja sport) heaks kiidetud nõukogu järelused, mis käsitlevad võrdseid võimalusi ning kaasamist hariduse ja koolituse valdkonnas kõigi hariduslase edu edendamiseks.

Nõukogu järelused,

mis käsitlevad võrdseid võimalusi ning kaasamist hariduse ja koolituse valdkonnas kõigi hariduslase edu edendamiseks

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

PIDADES SILMAS

1. Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 2017. aasta Göteborgi sotsiaaltippkohtumisel ühiselt välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast, eelkõige selle esimest, kolmandat ja üheteistkümnendat põhimõtet;
2. nõukogu resolutsiooni, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), milles seatakse esimeseks strateegiliseks prioriteediks hariduse ja koolituse valdkonnas parema kvaliteedi, võrdsete võimaluste, kaasatuse ja edu tagamine kõigile;

TULETADES MEELDE lisas esitatud poliitilist tausta;

VÖTTES ARVESSE

3. hariduse ja koolituse valdkonna 2020. aasta ülevaate tulemusi, millest nähtub muu hulgas, et:

- a) osalemine alushariduses ja lapsehoius alates neljandast eluaastast on tänu liikmesriikide pidevatele jõupingutustele suur, jäädes veidi alla HK 2020 eesmärgile, kuid probleemiks on endiselt ebavõrdne juurdepääs ja kvaliteet;
- b) madala haridustasemega noorte osakaal oli 2019. aastal 10,2 %, saavutades peaaegu HK 2020 eesmärgi. Puuetega inimeste puhul on see määr aga 20,3 % ning välismaal sündinud õpilased katkestavad oma õpingud suurema tõenäosusega kui nende eakaaslased, kes on sündinud asjaomases liikmesriigis (vastavalt 22,2 % ja 8,9 %). Haridussüsteemist lahkub varakult rohkem noori mehi kui noori naisi (vastavalt 11,9 % ja 8,4 %) ning see erinevus on viimasel kümnendil püsinud üldjoontes muutumatuna;
- c) 2018. aasta PISA uuringu tulemused näitavad, et EL ei ole täitnud oma HK 2020 eesmärki vähendada põhioskuste valdkonnas alasooritust vähem kui 15 %ni. Õigupoolest ELis tervikuna alasooritus loodusteadustes ja lugemises suurenes ning matemaatikas on see viimase kümne aasta jooksul püsinud muutumatuna (22,5 % lugemises, 22,9 % matemaatikas ja 22,3 % loodusteadustes ELi 27 liikmesriigis). Märkimisväärsed soolised erinevused alasoorituse määras püsivad ainult lugemisoscuse puhul: kehvade õpitulemustega õpilaste osakaal on poiste seas suurem. Lisaks sellele näitavad uuringu tulemused, kui oluline on õpilaste heaolu ja õpitulemuste jaoks koolikeskkond;

- d) EL ja enamik liikmesriike on saavutanud HK 2020 eesmärgi, mille kohaselt peaks kolmanda taseme hariduse olema omandanud 40 % inimestest. Siiski püsivad ELis soolised erinevused ning vähemate võimalustega õpilastel on väiksemad ootused kolmanda taseme hariduse omandamise suhtes (43,4 %) kui nende eakaaslastel (82,3 %);
- e) õppes osalemise suurendamine täiskasvanute seas on viimase kümne aasta jooksul aeglaselt edenenud ja osalemine on liikmesriigiti endiselt väga ebaühtlane. 2019. aastal oli täiskasvanute õppes osalemise määr ELi 27 liikmesriigis 10,8 %, mis on väike kasv võrreldes 7,8 %ga 2010. aastal ning jääb ikka veel kaugele 15 % eesmärgist;
- f) ELis on haridustulemuste puhul kõige olulisem tegur endiselt sotsiaal-majanduslik taust, mis takistab suurel osal noortest omandada piisaval tasemel põhioskusi ja pärsib sotsiaalset ülesliikumist;

4. ühenduse uuringut, mis käsitleb info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutust kodumajapidamistes ja üksikisikute poolt (Community survey on ICT usage in households and by individuals) ja mille kohaselt puudusid 2019. aastal viiendikul noortest (16–24aastased) ELis ikka veel elementaarsed digioskused;
5. Eurydice'i 2020. aasta aruannet „Equity in school education in Europe: Structures, policies and student performance“ („Koolihariduse võrdsus Euroopas: struktuurid, poliitikad ja õpitulemused“), milles määratakse kindlaks paremate õpitulemustega seostatavad poliitikasuunad ja struktuurid ning mille kohaselt on võrdsed võimalused nii kaasatuse kui õigluse mõttes Euroopa koolides väga erineval tasemel;
6. COVID-19 pandeemiat, mis koos laialdase üleminekuga digitaalsele õpetamisele ja õppimisele on seadnud haridus- ja koolitussüsteemid kogu ELis märkimisväärse surve alla ning mõjutab tõenäoliselt hariduse ja koolituse valdkonnas mitme ELi tasandi eesmärgi ja näitaja saavutamise suunas tehtavaid edusamme;

LEIAB, ET

7. uues strateegilises raamistikus üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), ning arvestades selle üldist poliitilist eesmärki luua Euroopa haridusruum, on nüüd aeg teha kokkuvõtte seni tehtud edusammudest võrdsete võimaluste ning hariduses ja koolituses osalemise parandamisel, et edendada kõigi haridusalast edu ning anda uus hoog ELi tasandi koostööle ja riikide tööle selles valdkonnas;

8. kuigi nõukogu on juba tegelenud võrdsete võimaluste, kaasava hariduse ning hariduses ja koolituses edu saavutamise küsimustega, tuleb neid veel käsitleda tervikuna ning läbipõimunud ja üksteisest sõltuvate punktidenä, mis võib aidata kindlaks teha haridus- ja koolitussüsteemide võime pakkuda kõigile tõeliselt sotsiaalselt kaasavat, sidusat, õiglast ja edukat kvaliteetharidust ja -koolitust, sealhulgas elukestvat õpet;
9. eelkõige pärast ülemaailmset COVID-19 pandeemiat, mis mõjutas kõiki haridus- ja koolitussüsteeme, sealhulgas alusharidust ja lapsehoidu, on ELi haridusministrid mitmes alates 2020. aastast peetud arutelus rõhutanud, kui tähtis on parandada võrdseid võimalusi ning haridusse ja koolitusse kaasamist, et tagada, et kedagi ei jäeta kõrvale;
10. Euroopa haridus- ja koolitussüsteemid peaksid kasutama ära asjaolu, et kaasatus on üks põhiprioriteete kõigi ELi poliitikavaldkondade, rahastamisprogrammide ja -vahendite puhul, näiteks uus programm „Erasmus+“, milles käsitletakse spetsiaalseid kaasamismeetmeid; Euroopa Sotsiaalfond+, mis toetab võrdse kvaliteetsele haridusele ja koolitusele juurdepääsu edendamist kõigil tasanditel, eelkõige ebasoodsas olukorras olevate rühmade jaoks; ning ELi taaste- ja vastupidavusraha, mis tuleks täielikult kasutusele võtta, et tegeleda haridusliku ebavõrdsusega, mida praegune kriis on süvendanud;
11. hariduse ja koolituse potentsiaali kaasatuse edendamisel on tunnustatud ühiselt välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sambas ning samuti komisjoni poolt hiljuti vastu võetud tegevuskavas,¹ milles rõhutatakse, et haridus ja koolitus on üliolulised, et luua uusi võimalusi kõigi jaoks;

¹ COM(2021) 102 final.

12. võrdse juurdepääsu, kaasatuse ja edu tagamine kõigile hariduse ja koolituse valdkonnas on hariduse ja koolituse aluspõhimõte, kuid selle saavutamine on ELi haridus- ja koolitussüsteemidele endiselt keeruline, kusjuures liikmesriikide vahel ja sees esineb märkimisväärsed erinevusi;
13. haridusel ja koolitusel on oluline roll ebavõrdsuse, täpsemalt sotsiaal-majandusliku staatuse, sisserändaja tausta, rassilise või etnilise päritolu², soo, seksuaalse sättumuse või puuetega seotud ebavõrdsuse vähendamisel ning on tõendeid selle kohta, et kõige paremini toimivad need haridus- ja koolitussüsteemid, milles pannakse rõhku võrdsusele ja kaasamisele;
14. nagu ilmnes COVID-19 pandeemia ajal, on eriti positiivne mõju sotsiaalsele kaasamisele formaalse ja mitteformaalse hariduse ja koolituse asutuste koostööl;
15. kuna mitmekesisus ja erinevused tänapäeva ühiskonnas jätkuvalt suurenevad, on haridus- ja koolituspoliitikal esmatähtis roll diskrimineerimise ennetamisel ning kaasamise, integratsiooni ja mitmekesisuse austamise edendamisel Euroopa Liidis. Seetõttu tuleb haridus- ja koolitussüsteeme kujundada eesmärgiga tagada kõigi rühmade ja üksikisikute tegelik võrdne juurdepääs kvaliteetsetele õppimisvõimalustele ning võimalus oma haridus- või koolitustee edukalt läbida;
16. tuleb jätkata jõupingutusi selle tagamiseks, et rohkem õppijaid suudab edukalt läbida keskhariduse ja -koolituse (või samaväärse hariduse ja koolituse) ning jätkata täienduskoolituse- või -õppe või kõrgharidusega, et nad saaksid arendada eluks väärtuslikke teadmisi, oskusi ja pädevusi ning end täiel määral teostada;

² Viide nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivile 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust.

17. viimastel aastatel on riiklikud ja piirkondlikud haridus- ja koolitussüsteemid suutnud parandada oma tulemusi võrdsema juurdepääsu ja kaasatuse tagamisel, mis võib toetada haridusalast edu, kuid vaja on veel täiendavaid jõupingutusi, tegevusi ja meetmeid, et parandada võrdsust, kaasatust ja haridusalast edu üheaegselt. See hõlmab vajadust pakkuda kättesaadavamat ja kvaliteetsemat elukestvat nõustamist hariduse ja koolituse kõikide tasandite ja liikide puhul³;
18. uuel programmil „Erasmus+“ on nüüd tõhusamad vahendid, et paremini edendada sotsiaalset kaasatust ja võrdsust ning parandada erivajaduste ja/või vähemate võimalustega inimesteni jõudmist, sealhulgas muutes liikuvusmeetmed kättesaadavamaks suuremale hulgale õppijatele, õpetajatele, koolitajatele, õpetajate koolitajatele ja muudele töötajatele;

RÕHUTAB, ET

19. kõigil inimestel peaks kõigis eluetappides olema võimalus arendada mitmesuguseid põhipädevusi,⁴ et maailmas nii ametialaselt kui ka isiklikult edu saavutada ning toime tulla ühiskonna ja majanduse praeguste ja tulevaste muutustega, sealhulgas nendega, mis toimuvad rohe- ja digipöörde raames. See on nii sotsiaalse õigluse kui ka ELi konkurentsivõime küsimus;
20. haridusel ja koolitusel on oluline roll Euroopa tuleviku kujundamisel ning selles, et kodanikud saavutaksid isikliku eneseteostuse ja heaolu, oleksid valmis kohanema ja tegutsema muutuval tööturul ning olema aktiivsed ja vastutustundlikud kodanikud;

³ Kooskõlas nõukogu 21. novembri 2008. aasta resolutsiooniga „Elukestva nõustamise parem integreerimine elukestva õppe strateegiatesse“.

⁴ Nõukogu 22. mai 2018. aasta soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (ELT C 189, 4.6.2018, lk 1).

21. COVID-19 pandeemia on veelgi selgemalt esile toonud vajaduse tegeleda pandeemia vahetutest mõjudest kaugemale ulatuvate pikaajaliste struktuursete probleemidega, sealhulgas nendega, mis on seotud lastest õppijate ja haridustöötajate heaolu ja vaimse tervisega. Selline olukord on suurendanud vajadust tagada kaasav kvaliteetne haridus ja koolitus, sealhulgas alusharidus ja lapsehoid, ning teha see kättesaadavaks ja juurdepääsetavaks kõigile õppijatele, olenemata nende soost, konkreetsest sotsiaal-majanduslikust, etnilisest, usulisest või kultuurilisest taustast, hariduslikest erivajadustest või muudest isiklikest asjaoludest;
22. kõigi võrdsed võimalused haridusele ja koolitusele juurdepääsul on üliolulised, ent neist ei piisa: erilist tähelepanu tuleb pöörata mureküsimuste interseksionaalsusele, s.t täiendavate või kattuvate raskustega õppijatele, näiteks nendele, kellel on hariduslikud erivajadused või puue, neile, kes on keerulises isiklikus olukorras, ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga, rändetaustaga ja kes kuuluvad vähemusse, ning neile, kes on majanduslikult mahajäänud piirkondadest, eraldatud, saare- või äärepoolsetest piirkondadest, nagu ELi äärepoolseimad piirkonnad. Sama loogikat järgides tuleb arvesse võtta ka eriti andekate õppijate vajadusi, et neid toetada ja aidata neil ennast täiel määral teostada;
23. võrdsete võimaluste ja kaasamise parandamine hariduses ja koolituses nõuab ka sootundlikkuse arendamist õpetamis- ja õppimisprotsessides ning haridus- ja koolitusasutustes, vaidlustades ja likvideerides samal ajal nii soostereootüpe kui ka soolist kallutatust ning ennetades sool või seksuaalsel sättumusel põhinevat diskrimineerimist;

24. haridus- ja koolitussüsteemid peaksid võtma arvesse kõigi õppijate erinevaid individuaalseid vajadusi, võimeid ja oskusi ning pakkuma kõigile õppimisvõimalusi, hõlmates ka seoseid mitteformaalsete ja informaalsete keskkondadega, näiteks koostööd muu hulgas täiskasvanuhariduse keskuste, noorsootööasutuste ja -keskuste ning kultuuriasutustega;
25. tuleb veel pingutada, et varustada kõik õppijad sotsiaalsete, emotsionaalsete, kodaniku- ja kultuuridevaheliste pädevustega, mida on vaja ELi demokraatlike väärtuste, põhiõiguste, võrdsete võimaluste, sotsiaalse kaasatuse ja diskrimineerimiskeelu kinnitamiseks, tugevdamiseks ja edendamiseks ning kodanikuteadlikkuse ja -aktiivsuse soodustamiseks. Siinkohal võib mängida olulist rolli kodanikuharidus, tagades et kõik õppijad õpivad mõistma ja austama kõiki mitmekesisuse vorme, arendades seeläbi sallivust, demokraatlikke hoiakuid ja kriitilist mõtlemist ning kultuuridevaheliste ja kodanikuaktiivsuse alaste pädevuste omandamist;
26. alushariduses ja lapsehoius osalemine on oluline alus tulevasele isiklikule, haridus- ja ametialasele edule, mis on eriti tähtis ebasoodsas või haavatavas olukorras laste jaoks. Alusharidus- ja lapsehoiusüsteemide kvaliteeti, kaasavust, juurdepääsetavust ja taskukohasust on endiselt vaja parandada, et tagada kõigile lastele tegelikud võrdsed võimalused alushariduses ja lapsehoius osalemiseks⁵;

⁵ Vastavalt nõukogu 22. mai 2019. aasta soovitusete kvaliteetsete alusharidus- ja lapsehoiusüsteemide kohta.

27. haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkumise ning edasijõudmatuse korral on noortel vähem sotsiaal-majanduslikke võimalusi, eelkõige neil, kes on tõrjutuse ohus, ja neil, kes on tõrjutuse suhtes kõige haavatavamad. Tuleb jätkata jõupingutuste tegemist, et tagada tõeliselt kaasavad süsteemid, kus kõik õppijad saavad kvaliteetse hariduse ning kus nende heaolu ja vaimset tervist edendatakse ja hoitakse. See koos ennetus- ja toetusmeetmetega, mis põhinevad õppijate individuaalsetel vajadustel ja senisest paremal kvaliteetsel elukestval nõustamisel, on väga oluline, et vähendada haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkumise määra ning suunata õppijaid keskhariduse (või samaväärse hariduse) eduka omandamise ning täienduskoolituse ja -õppe või kõrghariduse omandama asumise suunas;
28. väga oluline on edendada paremate haridustulemuste saavutamist ja toetada sujuvat üleminekut tööturule, sealhulgas edendades elukestva nõustamise, elukestva õppe ja täiskasvanuõppe kaudu ning vajaduse korral täiendusõppe ja ümberõppe protsesside raames pidevat isiklikku, akadeemilist ja ametialast arengut ning kodanikuaktiivsust;
29. kehvade õpitulemustega õpilaste osakaal on endiselt liiga suur ning ebasoodsatest oludest, majanduslikult mahajäänud piirkondadest või eraldatud, saare- või äärepoolsetest piirkondadest, näiteks ELi äärepoolseimatest piirkondadest pärit õppijad on kogu Euroopas kehvade õpitulemuste ja madala haridustasemega noorte seas ülesindatud. Seetõttu on endiselt vaja kindlaks määrata haridus- ja koolitusalsed poliitikameetmed, mis võimaldaks kõigi õppijate haridusalast edu veel paremini suurendada, sealhulgas uuenduslikud pedagoogilised lähenemisviisid;

30. kutseharidus ja -õpe, sealhulgas õpipõisiõpe ja muud töökohapõhise õppe vormid, aitavad suurendada võrdseid võimalusi, tagades et kutsehariduse õppekavad on kvaliteetsed, kaasavad ja kõigile, sealhulgas haavatavatele rühmadele juurdepääsetavad⁶;
31. samamoodi annab täiskasvanuharidus kõigile, sealhulgas haavatavatele rühmadele paindlikud võimalused õppimisele juurdepääsuks ning annab teise või alternatiivse võimaluse oskuste ja kvalifikatsioonide omandamiseks;
32. koostöö ja õigeaegne teabevahetus haridus- ja koolitusasutuste, noorsootöö- ja sotsiaalsektori vahel võimaldaks varakult avastada haridussüsteemist varakult lahkumise ohus olevad õppijad ning tagaks asjakohasemad toetusmeetmed haavatavatele, näiteks mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele, sealhulgas tugevdatud noortegarantii kaudu;
33. kõrgharidus võib edendada võrdsust ja kaasatust, hõlbustades ja toetades õpilaste sujuvat üleminekut keskhariduselt kõrgharidusele, toetades igat liiki õppijate juurdepääsu kvaliteetsele ja kaasavale haridusele ning edendades alaesindatud rühmade, sealhulgas mittetraditsiooniliste õppijate osalemist. Ühtlasi võib kõrgharidus aidata ka kaasata täiskasvanuid, edendada oskuste täiendamist ja ümberõpet ning mängida rolli elukestvas õppes täiemahulistele õppekavadele paindlike alternatiivide pakkumisega, uurides mikro kvalifikatsioonitunnistusi käsitleva Euroopa lähenemisviisi kontseptsiooni ja kasutamist;
34. kõrghariduse sotsiaalse mõõtmise edasiarendamiseks on oluline Bologna protsessi raames tehtud töö;

⁶ Vastavalt nõukogu 24. novembri 2020. aasta soovitusel jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutsehariduse kohta.

35. digitehnoloogial on oluline roll õpikeskkondade, digitaalpedagoogika, vahendite ja ülesannete kohandamisel erinevate õppijate jaoks ja neile sobivaks muutmisel. See võib edendada tõelist kaasamist, eeldusel et samal ajal tegeletakse digilõhe probleemidega seoses digitaristu, ühendatuse ning juurdepääsuga digiseadmetele, -varustusele, -ressurssidele ja digioskustele, nagu ka nende juurdepääsetavusega puuetega inimeste jaoks. Kuigi digitehnoloogia võimaldas COVID-19 pandeemia ajal rakendada distantsõpet, tõi see olukord aga esile ka erinevused digiseadmete kättesaadavuses ja ühendatuses ning muud digilõhe vormid, nagu õppijate, haridustöötajate ja hooldajate digipädevus ning sellega seotud toetuse kättesaadavus;
36. digilõhe ületamisele ning kaasavama õpetamise ja õppimise edendamisele võib kaasa aidata ka kujunemisjärgus tehnoloogite, näiteks tehisintellekti eetiline, vastutustundlik ja kaasav kasutamine;
37. suurenev juurdepääs virtuaalsetele õpikeskkondadele annab palju uusi võimalusi. Virtuaalsete õpikeskkondade üha sagedasem ja kasvav kättesaadavus ja kasutamine seab aga õppijad suuremasse ohtu langeda küberkiusamise või muud liiki veebipõhise ahistamise ohvriks või desinformatsiooni sihtmärgiks, eelkõige sotsiaalvõrgustikes. Turvalise virtuaalse õpikeskkonna tõelise edendamise eesmärgil tuleb teha jõupingutusi, tagamaks et õppijad on haritud ja haridustöötajad koolitatud veebiturvalisuse alal ning et nad on teadlikud teatavate platvormide või veebipõhiste vahenditega seotud võimalikest ohtudest. Samal ajal peaks haridus- ja koolitusasutustel olema selged suunised ja menetlused nendele küsimustega tegelemiseks;

38. õpetajad, koolitajad, alushariduse ja lapsehoiu spetsialistid ja muu pedagoogiline personal ning haridus- ja koolitusasutuste juhid ja nõustajad kõigil tasanditel on keskse tähtsusega, et toetada kõigi võrdseid võimalusi, kaasatust ja edu hariduses ja koolituses. Selle ülesande täitmiseks peavad nad olema väga pädevad ning neil peavad olema oskused, pädevused ja taustteadmised, mida on vaja haridusliku ebavõrdsuse mõistmiseks ja lahendamiseks ning selleks, et õpetada ja harida üha mitmekesisemas, mitmekeelses ja mitmekultuurilisemas keskkonnas;
39. õpetajate, koolitajate ja muude haridustöötajate põhikoolitus, töösse sisseelamine ja pidev ametialane areng peaksid olema kooskõlas asjaomaste riiklike ja piirkondlike standarditega, kui see on asjakohane, ning haridus- ja koolitusasutuste arenguprotsessidega. See on oluline, et luua uusi lähenemisviise, mille eesmärk on paremini reageerida uutele ja keerulistele oludele, näiteks seoses digi- ja rohepöördega. Tuleb teha jõupingutusi, et õpetajaid, koolitajaid, haridus- ja koolitusasutuste juhte ning nõustajaid võrdsete võimaluste, õpetamise kvaliteedi ja elukestva nõustamise hoogsal edendamisel toetada. Lisaks tuleb teha pingutusi, et meelitada kõnealusele kutsealale parimad kandidaadid ja tegeleda õpetajate nappusega, kus vaja, kasutades paremaid ja paindlikumaid värbamisstrateegiaid. See aitab ühtlasi suurendada haridus- ja koolitusasutuste kvaliteeti ja kaasavust, parandades seeläbi haridus- ja koolitussüsteemide juhtimist;

KUTSUB LIIKMESRIIKE OMA RIIGI OLUDEST LÄHTUVALT NING KOOSKÖLAS SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTTEGA

40. rakendama hariduspoliitilisi meetmeid ja viima asjakohastel juhtudel läbi haridus- ja koolitussüsteemide reforme, võttes arvesse hariduse ja koolituse kogu spektrit ning kasutades kogu asutust hõlmavat lähenemisviisi, et suurendada võrdseid võimalusi ja kaasamist ning edendada haridusalast edu kõikide hariduse ja koolituse tasandite ja liikide puhul, eelkõige tehes järgmist:
- a) tegeledes õppijate suureneva mitmekesisusega ning parandades kõigi õppijate, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate ja haavatavate rühmade, näiteks vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate õppijate, konkreetsete õpivajadustega õppijate, puuetega inimeste, vähem kvalifitseeritud / napimate oskustega inimeste, rändetaustaga inimeste, vähemuste ning selliste inimeste juurdepääsu kvaliteetsele ja kaasavale haridusele ja -koolitusele, kellel on vähem võimalusi oma geograafilise asukoha, soo ja/või sotsiaal-majanduslikult ebasoodsa olukorra tõttu;
 - b) edendades riikliku ja piirkondliku tasandi terviklikke haridusalaseid edustrateegiaid, mis põhinevad kõikidel tasanditel tehtaval tugeval valdkondadevahelisel koostööl, et soodustada keskhariduse ja -koolituse (või samaväärse hariduse ja koolituse) edukat läbimist ning vähendada haridussüsteemist varakult lahkumist ja alasooritust, sealhulgas toetades kogu asutust hõlmavat lähenemisviisi ja valdkondadevahelise koostöö projekte koolides ja seoses koolidega üldise kaasava õppijakeskse haridus- ja koolitusvisiooniga, edendades kõrvalejätuse märkide varajast avastamist, tugevdades riskirühma õppijatele mõeldud individuaalse juhendamise ja toetamise raamistikke ning edendades ja toetades lapsevanemate, hooldajate, perede ja kogukondade kaasamist;

- c) töötades selle nimel, et tagada, et kõik õppijad saavutavad põhioskuste, sealhulgas digioskuste baastaseme, pöörates erilist tähelepanu rühmadele, kelle puhul on alasoorituse ja haridussüsteemist varakult lahkumise oht suurem, sealhulgas määrares kindlaks tõhusad poliitikareformid, et toetada põhioskuste paremat omandamist, eelkõige seoses õppekava ja/või hindamise ning elukestva nõustamisega, samuti institutsioonide ja töötajate suutlikkusega olla innovaatiline ning arendada õppijakeskseid õpimeetodeid ja -keskkondi;
- d) töötades selle nimel, et kõik õppijad, sealhulgas eriti andekad õppijad, on piisavalt toetatud ja intellektuaalselt stimuleeritud vastavalt oma võimetele ja oskustele, kaitstes samal ajal nende füüsilist, emotsionaalset ja psüühilist heaolu;
- e) hoides haridus- ja koolitusasutusi turvalise keskkonnana, kus ei esine vägivalda, rassismi, kiusamist, küberkiusamist, seksuaalset ahistamist, seksismi, vaenukõnet, desinformatsiooni, väärinfot ega ühelgi kujul diskrimineerimist;
- f) soodustades turvalist, sõbralikku ja toetavat õpikeskkonda, sealhulgas veebipõhist õpikeskkonda, kus kõik õppijad saavad kasvada ja areneda üksikisikute ja kogukonna liikmetena ning tunda, et neid ja nende eriomaseid andeid ja vajadusi austatakse, väärtustatakse ja tunnustatakse, esitades samal ajal kõigile õppijatele asjakohaselt kõrgeid ootusi ja hoolitsedes nende isikliku heaolu eest;
- g) tagades, et haridus- ja koolitusasutuste sisestes ja välistes kvaliteeditagamise protsessides võetakse arvesse kõigi õppijate võrdse juurdepääsu, kaasamise ja hariduslase eduga seotud küsimusi;

- h) kaaludes vastavalt riiklikele ja piirkondlikele oludele tõhusa elukestva nõustamise poliitika rakendamist, karjäärinõustamist ja karjäärioskuste arendamise võimaluste pakkumist hariduse ja koolituse kõikide tasandite ja liikide puhul, sealhulgas selleks, et toetada karjäärialaseid üleminekuid inimeste elus;
 - i) edendades haridus- ja koolitusasutustes mitmekeelsust õppijate keelelist tausta väärtustades ja rakendades, millega tugevdatakse õppekeele oskust ning ühtlasi toetatakse täiendavate keeleoskuste omandamist;
 - j) tagades õppimisvõimaluste ja kaasavate keskkondade juurdepääsetavuse ning pakkudes individuaalseid toetusmeetmeid õpikeskkondades, mis maksimeerivad puuetega inimeste akadeemilist ja sotsiaalset arengut, et hõlbustada nende haridusteed⁷;
 - k) tehes tööd õppijate seas psühholoogiliste raskuste ennetamiseks ja toetades psühholoogilistes raskustes õppijaid, sealhulgas vajaduse korral juurdepääsuga professionaalsele toele;
41. soodustama laiaulatuslikku dialoogi, koostööd ja innovaatilisi lähenemisviise avaliku sektori asutuste, haridus- ja koolitusasutuste ning peamiste sidusrühmade (kohalikud kogukonnad, kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, lapsevanemad ja hooldajad, laiendatud perekond, noortevaldkonna osalejad, sotsiaal- ja kultuurivahendajad, vabatahtlikud, sotsiaalpartnerid, tööandjad ja kodanikuühiskond) vahel, et tagada selliste kaasavate haridus- ja koolitusstrateegiate loomine, mis edendavad võrdseid võimalusi ja kaasamist ning vastavad laiema kogukonna vajadustele;

⁷ Kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga ja puuetega inimeste õiguste strateegiaga aastateks 2021–2030.

42. soodustama õppimisvõimaluste pakkumist kõigile õppijatele, et nad saaksid osaleda kogu elu jooksul paindlikes haridus- ja koolitusvormides, sealhulgas varasemate õpingute valideerimise kaudu ning samuti mitteformaalsetes ja informaalsetes keskkondades ja paindlike lähenemisviiside raames, sealhulgas uurides mikrokvalifikatsioonitunnistusi käsitleva Euroopa lähenemisviisi kontseptsiooni ja kasutamist, õõnestamata samal ajal täiemahuliste õppekavade aluspõhimõtet formaalhariduses ja -koolituses;
43. soodustama ja hõlbustama juurdepääsu kvaliteetsele alusharidusele ja lapsehoiule kõigi laste jaoks, olenemata nende individuaalsest, perekondlikust või sotsiaalsest olukorrast, ning jätkama kvaliteetsete alusharidus- ja lapsehoiusteede Euroopa kvaliteediraamistiku rakendamist, sealhulgas jätkates investeerimist alusharidusse ja lapsehoidu, et tagada juurdepääs suuremale hulgale lastele ja parandada kvaliteedistandardeid;
44. pakkuma formaalharidusest ja -koolitusest kvalifikatsioonita või madala kvalifikatsiooniga lahkunud täiskasvanutele võimalusi teise võimaluse hariduseks, sealhulgas paindlikke oskuste täiendamise ja ümberõppe võimalusi;
45. uurima võimalusi soo ja muude asjakohaste parameetrite alusel liigitatud selliste riiklike andmekogumis-, järelevalve- ja hindamissüsteemide väljatöötamiseks ja täiustamiseks, mis võimaldaks liikmesriikidel hinnata eraldi poliitikaalgatuste mõju ning aitaks seeläbi mõõta edusamme, mida on haridus- ja koolitussüsteemides tehtud võrdsete võimaluste, kaasamise ja edu saavutamise edendamisel;
46. kasutama asjakohastel juhtudel jätkuvalt Euroopa Eriõppe ja Kaasava Hariduse Agentuuri pakutavaid võimalusi, et rakendada, jälgida, dokumenteerida ja levitada haridus- ja koolitussüsteemides edukaks osutunud kaasavaid lähenemisviise;

47. kasutama täielikult selliseid haridus- ja koolitusasutustele mõeldud Euroopa koostöövahendeid nagu eTwinningu platvorm, School Education Gateway ja EPALE (Euroopa täiskasvanuõppe elektrooniline platvorm), et tõhustada koostööd ning teabe, parimate tavade ja ressursside vahetamist seoses võrdsete võimaluste, kaasamise ja hariduslase edu edendamisega haridus- ja koolitusasutustes;
48. suurendama digiseadmete ja -taristu, ühendatuse, avatud ja digitaalsete õppematerjalide ja -meetodite kättesaadavust, neile juurdepääsu, nende juurdepääsetavust ja kvaliteeti kõikidel haridus- ja koolitustasanditel, pakkudes sihipärast toetust, et tagada tõhus juurdepääs ebasoodsas olukorras olevatele õppijatele ja puuetega õppijatele igas vanuses, käsitledes samal ajal ka vajadust arendada põhi- ja kõrgema taseme digioskusi ja -pädevusi hariduse ja koolituse kõikide tasandite ja liikide puhul, et kasutada täielikult ära digiõppe potentsiaal kaasavama ja edu soosivama õpetamis- ja õpikeskkonna loomisel;
49. tagama, et õpetajatele, koolitajatele, alushariduse ja lapsehoiu spetsialistidele, pedagoogilisele personalile ja muudele haridustöötajatele ning kõigi tasandite haridus- ja koolitusasutuste juhtidele pakutakse kogu tuge, mida nad vajavad, sealhulgas vajalikku põhikoolitust, ametisse sisseelamise tuge ja pidevat ametialast enesearendamist, et mõista hariduslikku ebavõrdsust ja sellega tegeleda ning käsitleda isiklikku kallutatust ja isiklike eelarvamusi, et edendada tõelist kaasatust ja edu, tulla toime mitmekesisusega, edendada asjakohast õpimotivatsiooni ning saavutada mitmekesiste sihtrühmade head õpitulemused, tehes koostööd muude sidusrühmadega. See tähendab põhi- ja kõrgema taseme digipädevuste ja innovaatilise pedagoogika ning sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskuste arendamise toetamist, edendades samal ajal haridustöötajate heaolu ja vaimset tervist;
50. tegelema õpetajate nappusega seal, kus seda esineb, eeskätt eripedagoogika valdkonnas ning multikultuurilistes ja mitmekeelsetes keskkondades;

51. jätkama 2015. aasta Pariisi deklaratsioonis võetud kohustuste täitmist, eelkõige kodanikuhariduse kaudu, et edendada kodanikuaktiivsust ning kultiveerida sallivust ja demokraatlikke hoiakuid, kultuuridevahelisi pädevusi, digikirjaoskust ja meediapädevust ning kriitilist mõtlemist;
52. kasutama vastavalt riiklikele või piirkondlikele vajadustele täiel määral kõiki kättesaadavaid piirkondlikke, riiklikke ja ELi rahastamismehhanisme ja -programme, nagu Erasmus+, Euroopa Sotsiaalfond+ koos muude Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega ja InvestEU, ning taaste- ja vastupidavusraha raames pakutavaid uusi võimalusi, et edendada kestlikku investeerimist õiglaselt ja kaasavasse haridusse ja koolitusse, eesmärgiga edendada kõigi haridusalast edu;

KUTSUB LIIKMESRIIKE JA KOMISJONI ÜLES KOOSKÕLAS NENDE PÄDEVUSTEGA JA SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET NÕUETEKOHASELT ARVESSE VÕTTES

53. kasutama avatud koordineerimise meetodi kaudu maksimaalselt ära võimalusi, mida pakub uus strateegiline raamistik üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030), et edendada heade tavade ja innovaatiliste lähenemisviiside vahetamist küsimuses, kuidas saavutada õiglasem ja kaasavam haridus ja koolitus, mis soodustab edukust, nimelt tugevdades vastastikust õppimist, ning tehes vajaduse korral teadusuuringuid ja uurimusi, et edendada tõenduspõhist poliitikakujundamist ning töötada välja ja levitada edukaid poliitikatavasid, mis käsitlevad kõigi võrdseid võimalusi, kaasamist ja edu hariduses ja koolituses;

KUTSUB KOMISJONI ÜLES KOOSKÕLAS ALUSLEPINGUTEGA JA SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET TÄIELIKULT ARVESSE VÕTTES

54. töötama koos liikmesriikidega algatuste kallal, mille komisjon on välja kuulutanud Euroopa oskuste tegevuskava ja Euroopa haridusruumi raames ja digiõppe tegevuskavas 2021–2027 ning mis parandavad võrdseid võimalusi, kaasamist ja edu hariduses ja koolituses, samuti lapse õiguste strateegiat, puuetega inimeste õiguste strateegiat aastateks 2021–2030 ja Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamise tegevuskava, sealhulgas lastegarantiid;
55. töötama algatuse kallal, mille eesmärk on töötada koos liikmesriikidega välja poliitikasuunised alasoorituse vähendamiseks ning keskhariduse ja -koolituse (või samaväärse hariduse ja koolituse) läbimise suurendamiseks, pädevustaseme tõstmisele kaasaaitamiseks, hariduse omandamise lahtisidumiseks sotsiaal-majanduslikust taustast ning noorte töötuse ennetamiseks;
56. rakendama ellu strateegilise dialoogi liikmesriikidega, keskendudes hästitoimiva digitaalse ökosüsteemi väljaarendamisele ning digioskuste ja -pädevuste parandamisele, et hariduses ja koolituses saaks toimuda digipööre;
57. koostama liikmesriikidele poliitikasuunised veebipõhise ja distantsõppe kohta alg- ja keskhariduses, et suurendada koolihariduse kaasavust ja paindlikkust ning parandada kõigi õppijate ulatuslike pädevuste arendamist;
58. toetama koostööd Euroopa, riikliku ja piirkondliku tasandi asjaomaste sidusrühmade organisatsioonide ning liikmesriikides hariduse ja koolituse eest vastutavate ametiasutuste vahel, et nad saaksid anda ühise panuse poliitikasoovitustesse, mis käsitlevad innovaatilisi ja multidistsiplinaarseid õpetamis- ja õppimismeetodeid põhioskuste omandamiseks;

59. tõhustama hariduse ja koolituse valdkonnas kõigile võrdse juurdepääsu, kaasamise ja edu tagamiseks tehtavat koostööd asjaomaste Euroopa institutsioonide ja asutustega, nagu Euroopa Eriõppe ja Kaasava Hariduse Agentuur, ning asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu Euroopa Nõukogu, OECD, ÜRO ja UNESCO, tehes koostööd liikmesriikidega;
60. tegema näitajate ja sihttasemete alalise töörühma eksperdiarvamusele tuginedes ning seda kasutades tööd ettepanekutega võimalike näitajate kasutamiseks või ELi tasandi eesmärkide seadmiseks võrdsete võimaluste ja kaasamise valdkonnas;
61. uurima võimalusi Euroopa andmete kogumise arendamiseks ja tõhustamiseks, eelkõige Eurostatis, et hõlbustada selliste poliitikaalgatuste ja -meetmete hindamist, mis edendavad võrdseid võimalusi, kaasamist ja edu kogu ELi haridus- ja koolitussüsteemides, vältides samal ajal liikmesriikidele lisakoormuse põhjustamist;
62. kasutama tihedas koostöös liikmesriikidega haridusse ja koolitusse tehtavate kvaliteetsete investeeringute eksperdirühma, et uurida, kuidas võiks tõhus ja tulemuslik investeerimine inimeste pädevustesse ja taristusse aidata edendada hariduse ja koolituse valdkonnas võrdseid võimalusi ning kaasamist;
63. kutsuma kokku eksperdirühma, et töötada välja ettepanekud strateegiate kohta, mille eesmärk on luua toetav õpikeskkond alasoorituse ohus olevatele rühmadele ja toetada heaolu koolis;
64. kutsuma kokku eksperdirühma, et keskenduda digikirjaoskuse edendamisele ja desinformatsiooni vastasele võitlusele, mis on hädavajalik, et tagada kõigile turvaline, võimestav ja kaasav veebikogemus.
-

POLIITILINE TAUST

1. Nõukogu järeldused, mis käsitlevad strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal („ET 2020“) (12. mai 2009)
2. Nõukogu soovitus varakult haridussüsteemist lahkumise vähendamise poliitika kohta (28. juuni 2011)
3. Nõukogu resolutsioon täiskasvanuhariduse uuendatud tegevuskava kohta (20. detsember 2011)
4. Nõukogu soovitus mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise kohta (20. detsember 2012)
5. Deklaratsioon kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste edendamise kohta hariduse kaudu (Pariis, 17. märts 2015)
6. Nõukogu ja komisjoni 2015. aasta ühisaruanne hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) rakendamise kohta – Hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö uued prioriteedid (23.–24. november 2015)
7. Nõukogu järeldused haridussüsteemist varakult lahkumise vähendamise ja koolis edukalt toimetulemise edendamise kohta (15. detsember 2015)
8. Nõukogu soovitus „Oskuste täiendamise meetmed: uued võimalused täiskasvanutele“ (19. detsember 2016)

9. Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused kaasamise kohta mitmekesisuses, et tagada kvaliteetne haridus igaühele (17. veebruar 2017)
10. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Koolide arendamine ja õpetamise täiustamine, et anda noortele edasiseks eluks hea stardipositsioon“ (30. mai 2017)
11. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu – Euroopa Komisjoni panus ELi juhtide kohtumisse Göteborgis 17. novembril 2017 (17. november 2017)
12. Nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist (22. mai 2018)
13. Nõukogu järeldused Euroopa haridusruumi visiooni suunas liikumise kohta (22. mai 2018)
14. Nõukogu soovitus kõrg- ja keskhariduskvalifikatsioonide ning välismaal läbitud õppeperioodide õpiväljundite automaatse vastastikuse tunnustamise edendamise kohta (26. november 2018)
15. Nõukogu soovitus tervikliku keeleõppekäsituse kohta (22. mai 2019)
16. Nõukogu soovitus kvaliteetsete alusharidus- ja lapsehoiusteede kohta (22. mai 2019)

17. Nõukogu resolutsioon Euroopa haridusruumi edasise arendamise kohta, et toetada tulevikku suunatud haridus- ja koolitussüsteeme (8. november 2019)
18. Nõukogu järeldused tuleviku Euroopa õpetajate ja koolitajate kohta (9. juuni 2020)
19. Nõukogu järeldused, milles käsitletakse COVID-19 kriisiga toimetulekut hariduse ja koolituse valdkonnas (16. juuni 2020)
20. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetava Euroopa oskuste tegevuskava kohta (1. juuli 2020)
21. Võrdõiguslik liit: ELi rassismivastane tegevuskava 2020–2025 (18. september 2020)
22. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa haridusruumi saavutamise kohta aastaks 2025 (30. september 2020)
23. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Digiõppe tegevuskva 2021–2027 – Hariduse ja koolituse ümberkujundamine digiajastu jaoks“ (30. september 2020)
24. Nõukogu soovitus jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutsehariduse kohta (24. november 2020)
25. Nõukogu järeldused digiõppe kohta Euroopa teadmushiskonnas (24. november 2020)

26. Osnabrücki deklaratsioon kutsehariduse ja -koolituse kohta, mis võimaldab majanduse taastumist ning õiglast üleminekut digitaal- ja rohelisele majandusele (Osnabrück Declaration on vocational education and training as an enabler of recovery and just transitions to digital and green economies (30. november 2020))
 27. Nõukogu resolutsioon, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030) (18. veebruar 2021)
 28. Puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030 (3. märts 2021)
 29. ELi lapse õiguste strateegia (24. märts 2021)
-